

Smurtas prieš moteris dėl lyties – Apklausa visos ES mastu

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnyje nurodyta, kad draudžiama bet kokia diskriminacija, įskaitant diskriminaciją dėl lyties.

Politinės aplinkybės

Europos Parlamento nutarime dėl smurto prieš moteris panaikinimo (2009 m. lapkričio 26 d.) ir Europos Sąjungos Tarybos išvadose dėl smurto prieš moteris panaikinimo (2010 m. kovo 8 d.) pabrėžiama, jog Europos Sąjungoje trūksta reguliariai renkamų ir palyginamų duomenų apie smurtą prieš moteris Europos Sąjungoje (ES). Nors atitinkamas apklausas yra atlikusios kelios ES valstybės narės, jų rezultatų neįmanoma lyginti arba jie yra pasenę.

Todėl Europos Parlamentas nutarime dėl Stokholmo programos (2009 m. lapkričio 25 d.) paragino Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūrą (FRA) surinkti ir paskelbti „patikimus ir palyginamus statistinius duomenis apie diskriminaciją bet koku pagrindu <...> ir vienodą požiūrį į tokį pagrindą, įskaitant smurtą prieš moteris Europos Sąjungoje“.

Tokie patikimi ir palyginami duomenys yra labai svarbūs, norint įvertinti reiškinių mastą ir rasti tinkamus sprendimus.

Pagrindiniai klausimai

Smurtas prieš moteris ir ES

ES valstybėse narėse smurtas prieš moteris vis dar yra opi problema, pažeidžianti tokias moterų pagrindines teises, kaip orumas, teisė kreiptis į teismą ir lyčių lygybė. Smurtas prieš moteris daro žalą ne tik jo tiesioginiams dalyviams, t. y. aukoms ir smurtautojams, bet ir šeimoms, bendruomenėms ir visai visuomenei.

Moterų ir vyrų lygybė yra vienas iš pagrindinių ES principų. Jis įtvirtintas ES sutartyse ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje. Smurtą prieš moteris galima sieti su keliais Chartijos straipsniais: žmogaus orumas (1 straipsnis), teisė į gyvybę (2 straipsnis), teisė į asmens neliečiamybę (3 straipsnis), kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudimo uždraudimas (4 straipsnis), teisė į laisvę ir saugumą (6 straipsnis) ir diskriminacijos uždraudimas (21 straipsnis). Europos Komisija dar kartą patvirtina ES pasiryžimą kovoti su smurtu dėl lyties savo „Moterų ir vyrų lygybės strategijoje 2010–2015 m.“ (2010 m. rugsėjo 21 d.).

FRA apklausa apie smurtą prieš moteris

2011–2012 m. Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA) visoje Europos Sąjungoje vykdys apklausą apie smurtą prieš moteris. Tai pirmoji tokia apklausa kurioje atsitiktiniu būdu bus parinkta ir apklausta 40 000 moterų 27 ES valstybėse narėse ir Kroatijoje. Todėl joje bus surinkti patikimi ir palyginami duomenys, kurių reikia politikams, kad jie galėtų sukurti informacija pagrįstą ir tikslingą kovos su tokiu smurtu politiką.

Konkretūs apklausos tikslai yra šie:

- gauti įrodymų, kurių reikia, kad pagrindiniai suinteresuoti asmenys, tokie kaip politikos kūrėjai, praktikai ir nevyriausybinės organizacijos, galėtų kurti politines ir kitas priemones kovai su smurtu prieš moteris;
- pirmą kartą visoje ES surinkti ir pateikti palyginamus duomenis apie fizinio, seksualinio ir psichologinio smurto prieš moteris bei priekabiavimo mastą ir pobūdį, įskaitant duomenis apie tai, ar jos kam nors praneša apie tokius įvykius, ir kokia būna reakcija, kai jos tai padaro;
- padėti rinkti duomenis rodikliams, kurie bus naudojami smurto prieš moteris ir atsako į jį stebėsenai, nustatyti.

Kiekybinis smurto prieš moteris vertinimas

Šioje apklausoje siekiama nustatyti moterų kasdien patiriamo smurto patirtį, įskaitant dabartinių ir buvusių partnerių ir ne tik partnerių vykdytą prieš jas **fizinį, seksualinį ir psichologinį smurtą**, priekabiavimą ir persekiojimą per pastaruosius 12 mėnesių ir pradedant nuo 15 metų amžiaus. Kad būtų galima gauti išsamų vaizdą apie moters patirtą smurtą per visą gyvenimą, apklausoje taip pat numatyta registruoti smurtą, kurį **moteris patyrė prieš tai, kai jai suėjo 15 metų**.

Apklausoje ypatingas dėmesys bus skiriamas aplinkai, kurioje patirtas smurtas, pavyzdžiui, namuose ar darbo vietoje, taip pat smurto ir priekabiavimo formoms naudojant naujas ryšių technologijas, tokias kaip SMS žinutės ar interneto tinklai. Bus klausama apie smurto dažnumą ir žiaurumą, fizines, emocines ir psichologines smurto pasekmes, sveikatos priežiūros ir kitų tarnybų paslaugų naudojimą ir jų kokybę, apie moterų patirtį kreipiantis į policiją ir saugumo jausmą.

Metodika

FRA apklausa apie smurtą prieš moteris bus didelio masto kiekybinių duomenų rinkimo kampanija, vykdoma naudojant išsamų klausimyną. Tiesioginiai standartiniai pokalbiai numatyti su 1 500 moterų, atrinktų kiekvienoje šalyje atsitiktinės atrankos būdu, taigi iš viso **40 000 pokalbių** visoje ES. Rezultatai tinkamai atspindės smurto prieš moteris vaizdą ES ir nacionaliniu lygmeniu.

Atsižvelgiant į smurto prieš moteris formų įvairovę ir bet kurios jo tyrimo metodikos neišvengiamą ribotumą, svarbu suprasti, kad apklausa negalės surinkti kiekybinių duomenų apie visas smurto prieš moteris rūšis. Pavyzdžiui, taikant atsitiktinės atrankos grupių tyrimą, nebus galima surinkti išsamios informacijos apie gana retas arba tik kai kuriose gyventojų grupėse naudojamas smurto rūšis, tokias kaip prekyba moterimis ir merginomis ar moterų lytinių organų žalojimas.

Parengiamieji apklausos darbai

Nuo 2010 m., kurdama smurto prieš moteris apklausos projektą, nustatydama jo apimtį ir tikslus, atsižvelgdama į ES ir nacionalinio lygmens politikų reikmes ir techninius apklausos metodus, FRA konsultuojasi su suinteresuotomis šalimis ir ekspertais.

2010–2011 m. FRA vykdė išankstinę apklausos patikrinimą šešiose ES valstybėse narėse: Italijoje, Ispanijoje, Lenkijoje, Suomijoje, Vengrijoje ir Vokietijoje. Tokio patikrinimo tikslas – padėti FRA suformuluoti apklausos klausimus, pagal kuriuos būtų gauta palyginamų duomenų apie moterų smurto patirtį Europos Sąjungoje. Buvo tiriama, kaip moterys supranta pagrindines sąvokas, apie kurias bus klausinėjama apklausoje: fizinį, seksualinį ir psichologinį smurtą „namų“ ir darbo vietos aplinkoje ir naujai atsirandančioje aplinkoje, tokioje kaip interneto socialiniai tinklai.

Faktais grįsti patarimai

Rezultatai

Apklausos rezultatai, kurie bus paskelbti 2013 m., suteiks informacijos vykstančioms diskusijoms apie ES lygmens kovos su smurtu prieš moteris veiksmus, pavyzdžiui, naujus teisės aktus, dabartinių teisės aktų ir programų ES piliečių sąmoningumui didinti derinimą. Kiekvienoje šalyje apklausa suteiks informacijos policijos, sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos sektorių bei pilietinės visuomenės organizacijų darbui, ir tai padės ekonomiškiau skirstyti išteklius ir gerinti paslaugas. Pavyzdžiui, smurto atvejų apytikriai skaičiai, aukų reikmės ir jų gautos pagalbos kokybės vertinimas gali paskatinti dar kartą įvertinti skiriamus išteklius vyriausybinėms ir nevyriausybinėms pagalbos aukoms tarnyboms.

Papildoma informacija:

Prašom apsilankyti FRA tinklalapyje adresu:
<http://fra.europa.eu>,

ir konkrečiai:
http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/projects/proj_eu_survey_vaw_en.htm.

Arba rašykite mums el. paštu:
information@fra.europa.eu.